

JUDr. Milan Müller, Ph.D., LL.M.

**Katedra mezinárodního práva
Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická**

**Posudek oponenta o diplomové práci
studenta Bc. Adama Matouška
„Dopady Brexitu z pohledu mezinárodního práva
soukromého“**

Diplomant hned v úvodu své diplomové práce zdůrazňuje, že otázky související s Brexitem ho velmi zajímají, neboť ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska krátkodobě studoval, a právě proto by se chtěl především soustředit na vývoj Brexitu a na jeho následné dopady na mezinárodní právo soukromé. Zvolenému tématu „*Dopady Brexitu z pohledu mezinárodního práva soukromého*“ tedy skutečně nelze upřít jeho aktuálnost poté, co s koncem roku 2020 Spojené království Velké Británie a Severního Irska po četných průtazích a uplynutí přechodného období definitivně opustilo Evropskou unii, včetně jejího právního systému a pramenů. Jedná se o situaci, která zde prozatím nikdy nebyla, a proto bylo od počátku zřejmé, že bude doprovázena celou řadou problémů a že bude v této souvislosti vyvstávat i celá řada otázek obzvláště, zda ji budou následovat i jiné země Evropské unie. Ačkoliv byla nakonec dne 24. prosince 2020 uzavřena mezi Evropskou unií a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska dohoda o obchodu a spolupráci, tato obchodní dohoda rozhodně nepokrývá všechny oblasti obchodu, když např. zůstala téměř zcela stranou úprava finančních služeb, na což upozorňuje i Česká národní banka na jejích webových stránkách. V souvislosti s Brexitem bude s jistotou vyvstávat celá řada otázek.

Předložená diplomová práce obsahuje obvyklý úvod doplněný o prohlášení, že ji diplomant vypracoval samostatně. Tento úvod je následován čtyřmi kapitolami, které se již věnují věcné problematice související s Brexitem, přičemž hned v první kapitole diplomant rozebírá otázky historie Evropské unie a především vstupu Spojeného království Velké Británie a Severního Irska do Evropské unie, resp. do Evropských společenství. Následná druhá kapitola řeší cestu a rozhodnutí, které vedly k Brexitu s tím, že neopomíjí ani problémy týkající se Skotska. Stěžejní problematikou této druhé kapitoly pak asi má být podkapitola 2.4, v níž je čtenář diplomové práce obeznámen s jednotlivými milníky Brexitu, avšak dle mého názoru by tyto milníky Brexitu měly být připojeny až na závěr diplomové práce jako doplňkový materiál a nikoliv tvořit samostatnou podkapitolu o pěti stránkách. Vyhodnocení dopadů rozhodnutí, jimiž byla nastolena cesta k Brexitu, se pak diplomant věnuje v třetí kapitole diplomové

práce, a to jak z pohledu Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku, tak i z pohledu Evropské unie, přičemž předmětem tohoto zkoumání je především ekonomická stránka, tzn. nikoliv stránka právní, kterou diplomant rozebírá až v následující čtvrté kapitole. Co znamená Brexit pro mezinárodní právo soukromé, je pak popsáno ve vztahu k některým nařízením Evropského parlamentu a Rady, např. k nařízení Řím I, k nařízení Brusel I bis aj., a to právě v této čtvrté kapitole diplomové práce, kterou bych považoval za stěžejní. Na konci je pak diplomová práce doplněna o závěr, v němž diplomant již pouze shrnuje naplnění svých cílů, které si předsevzal, a rovněž připojuje resumé, přehled použitých pramenů, který dále člení do jednotlivých podkapitol na knižní prameny a internetové zdroje, přičemž právě na dnes tolik populárních internetových zdrojích de facto postavil celou diplomovou práci (srov. např. časté citace z: <https://www.amo.cz/dopady-brexitu-na-velkou-britanii/>).

Bohužel diplomant přibližně až do strany 40 diplomové práce nezkoumá přímo dopady Brexitu na mezinárodní právo soukromé. Jsem tedy přesvědčen, že otázky, kterým se věnoval na prvních čtyřiceti stranách, měly tvořit pouze menší část jeho diplomové práce a ustoupit tak dopadům Brexitu na mezinárodní právo soukromé, na které se měl diplomant zaměřit podstatně hlouběji a neomezovat se pouze přibližně deset stran jeho diplomové práce, které tvoří její kapitolu 4. *Dopady Brexitu z pohledu mezinárodního práva soukromého*, když se zcela určitě jedná o stěžejní problematiku. Současně je však nutné druhým hlasem dodat, že se diplomant v této kapitole snažil postihnout veškerá významná právní odvětví jako např. úpravu smluvních i nesmluvních závazkových vztahů, oblast korporátního práva, insolvenčního práva i procesní otázky. Přestože však byla dne 24. prosince 2020 uzavřena mezi Evropskou unií a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irsku dohoda o obchodu a spolupráci, diplomant celou diplomovou práci uzavírá sdělením, že v tuto chvíli nelze určit, jaký konkrétní dopad bude mít Brexit na mezinárodní právo soukromé.

Při zpracování rozsáhlejšího textu asi není možné se zcela vyhnout některým nepřesnostem. Nejinak je tomu i v případě této diplomové práce. S první určitou nepřesností se setkáváme již v úvodu diplomové práce, kde diplomant uvádí: „... *Spojené království Velké Británie a Severního Irsku opustilo Evropskou unii 31. ledna 2020 v 23.00. Od 1. února 2020 se Velká Británie nacházela v přechodném období, během kterého bylo klíčové vyřešit závazky k Evropské unii. ...*“, přičemž není naprosto zřejmé, v jakém postavení se Velká Británie nacházela po dobu jedné hodiny, tzn. od 23.00 hod. dne 31. ledna 2020 do 0.00 hod. dne 1. února 2020. Určitě by zde bylo také namístě, pokud by diplomant výslovně uvedl, zda se má jednat o CET anebo GMT. Také bych od diplomanta býval očekával, že u údaje, který má uvádět čas, doplní např. hod.

Rovněž mi není z textu diplomové práce naprosto zřejmé, kdy Dohoda o obchodu a spolupráci mezi Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irsku a Evropskou unií vstoupila v platnost, když diplomant na jedné a téže straně 8 uvádí dvě naprosto odlišné informace: „... *Od 1. ledna 2021 vstoupila v platnost nová Dohoda o obchodu a spolupráci mezi EU a UK. ... Obchodní dohoda byla nakonec po mnoha pokusech uzavřena dne 24. prosince 2020, kdy vstoupila v platnost dne 2. ledna 2021, spolu s ukončením přechodného období. ...*“.

Bohužel ani pojmy, které diplomant používá v diplomové práci, nejsou jednotné, což je velmi nekomfortní a často velmi zavádějící i pro čtenáře znalého dané problematiky, když např. na straně 9 diplomové práce je jednou použito bez dalšího objasnění Evropské společenství a posléze pouze Společenství. Srov. k tomu také podkapitolu 1.3 diplomové práce atd.

Je skutečně diplomant přesvědčen o tom, že dne 1. ledna 1973 vstoupilo Dánsko, Irsko a Spojené království Velké Británie a Severního Irsku do Evropské unie, jak rovněž uvádí na straně 9 diplomové práce? Na druhé straně dle názoru diplomanta má v roce 2004 do společenství vstoupit dalších deset zemí včetně České republiky. Kromě toho pak na straně 14 diplomové práce, a to hned v jejím úvodu, diplomant uvádí, že Spojené království Velké Británie a Severního Irsku vstoupilo do Evropských společenství v lednu 1973 spolu s Dánskem. A konečně na straně 53 diplomové práce pak diplomant sděluje: „*Vstup Velké Británie do Evropského společenství v osmdesátých letech byl pro Brity velice důležitým okamžikem. ...*“. S těmito závěry, resp. zásadními nepřesnostmi se doopravdy nelze ztotožnit.

Z podkapitoly 4.14 *Insolvenční právo* diplomové práce zcela jednoznačně vyplývá, že diplomant naprosto nezaznamenal změny v rámci evropského insolvenčního práva v podobě nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení, když není ani naprosto jasné, proč odkazuje na nařízení o insolvenčním právu z roku 2002 („*V této velmi důležité oblasti se po Brexitu nabízejí tato možná řešení. Pro již zahájená řízení podle evropského nařízení o insolvenčním právu z roku 2002 by měla tato řízení být podle tohoto režimu též ukončena ...*“).

Diplomant rovněž často píše „Evropská Unie“, ačkoliv by se mělo jednat o „Evropskou unii“. Srov. k tomu např. hned v Úvodu diplomové práce: „*Dne 31. ledna 2020 vystoupilo Spojené království z Evropské unie po 47 letech členství v Evropské Unii. ...*“.

Gramatická stránka sepsání diplomové práce má bohužel také určité trhliny - viz např. strana 10 diplomové práce: „*... Opouštějí své země a domovi, hledají útočiště*“.

Dále se v jedné větě setkáváme hned se dvěma nedostatky, když diplomant uvádí: „*... Podle protokolu přitom měly kritéria tohoto posouzení dohodnout Unie a Spojené království společně. ...*“. Proč jednou diplomant pracuje s pojmem Evropská unie či Evropská Unie a jindy s pojmem Unie (k tomu také srov. na straně 37 diplomové práce: „*Ještě před tím, než začnou diskuze o budoucích vztazích mezi Evropskou unií a Spojeným královstvím, chce Unie nejdřív vyjasnit otázky práv občanů, finančního vyrovnání a Irsku.*“). Je to velmi matoucí obzvláště pro čtenáře, který není odborníkem na danou problematiku. Kromě toho „kritéria měla“ a nikoliv „kritéria měly“ (viz strana 29 diplomové práce).

Není bohužel ani příliš srozumitelné, co chtěl diplomant vyjádřit, když na straně 30 diplomové práce sděluje: „*... V horším případě se některé obchody z Británie z důvodu obav z budoucího ekonomického vývoje rozhodly zcela zavřít své služby. ...*“. Tuto myšlenku by měl zcela určitě objasnit v průběhu ústní obhajoby.

Z formálního hlediska mi není zcela jasné, proč v obsahu diplomové práce např. u podkapitoly 4.1 diplomové práce se uvádí „Brusel I bis“ a u následující podkapitoly 4.2 diplomové práce se uvádí „Řím I“ na jedné straně a na druhé straně pak u kapitoly 4.3 diplomové práce diplomant uvedl „nařízení Brusel II bis“. Zde by bylo na místě očekávat stejný formální přístup diplomanta.

Určitě dnešní doba, která je ovlivněna pandemií, je jiná, a často bývají využívány internetové zdroje, avšak omezení se dle přehledu knižních pramenů pouze na dva lokální knižní prameny (byť na straně 48 diplomové práce např. ještě odkazuje na další pramen, kterým by měla být publikace - Evropská unie po Brexitu. Praha: Wolters Kluwer, 2019, ISBN: 978-80-7598-098-4), pokud odmyslím texty SFEU a SEU, je skutečně velmi málo obzvláště, když uvážím,

že některé publikace jsou právě dostupné v elektronické podobě prostřednictvím internetu. U těchto dvou lokálních knižních pramenů dokonce i chybí jakákoliv jejich obvyklá specifikace. I z tohoto přístupu je patrné, že diplomant nevěnoval dostatečné úsilí zpracování předložené diplomové práce.

Co dále postrádám v předložené diplomové práci? Je to především chybějící seznam použitých zkratk. Bohužel k tíži diplomanta je rovněž nutné přičíst velmi omezený poznámkový aparát.

V rámci obhajoby by měl diplomant především odstranit výše nastíněné nesrovnalosti a dále by se měl vyjádřit k otázkám poskytování přeshraničních finančních služeb po Brexitu, když tuto oblast, snad s výjimkou odkazu na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014 ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně nařízení (EU) č. 648/2012, ve své diplomové práci zcela opomenul.

S ohledem na to, že diplomant v kapitole 4 *Dopady Brexitu z pohledu mezinárodního práva soukromého* diplomové práce de facto seznamuje čtenáře pouze s obsahem některých nařízení Evropské unie a skutečností, že skončením přechodného období skončí i jejich závaznost pro Spojené království Velké Británie a Severního Irsku, měl by u obhajoby diplomové práce alespoň jednoznačně objasnit, co je obsahem ujednání obsažených v dohodě o obchodu a spolupráci uzavřené dne 24. prosince 2020 mezi Evropskou unií a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irsku obzvláště, když celou diplomovou práci uzavírá sdělením, že v tuto chvíli nelze určit, jaký konkrétní dopad bude mít Brexit na mezinárodní právo soukromé.

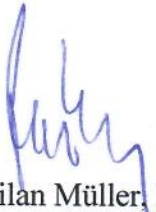
Veškeré výše popsané nedostatky i další nedostatky, s nimiž je možné se setkat v předložené diplomové práci a které nejsou s ohledem na rozsah tohoto posudku v něm výslovně uvedeny, rozhodně nejsou zanedbatelné, a proto je nutné věřit, že diplomant v průběhu ústní obhajoby tyto nedostatky alespoň částečně odstraní a nakonec úspěšně obhájí diplomovou práci.

Kromě toho je nutné diplomanta upozornit, že celou diplomovou práci přespříliš prokládá častými obrázky, přestože celkový počet všech jejích stran je přibližně pouze šedesát, což pak vede k jedinému výsledku a to, že věcný rozsah diplomové práce je velmi omezený.

Závěrem lze shrnout, že diplomové práci, která se věnovala otázkám spojeným s Brexitem, především s vlivem Brexitu na mezinárodní právo soukromé, skutečně nelze upřít její aktuálnost, avšak určitě by si její zpracování zasloužilo více úsilí ze strany diplomanta. Rovněž některé nepřesnosti v diplomové práci celkové zhoršují její hodnocení, což vede k výsledné známce

d o b ř e .

V Praze dne 20. dubna 2021

JUDr. Milan Müller, Ph.D., LL.M.